

НАЦРТ ЗАКОНА О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се унапређивање и спровођење мера безбедности и здравља на раду лица која учествују у радним процесима, као и лица која се затекну у радној средини, ради спречавања повреда на раду, професионалних болести и болести у вези са радом, систем у области безбедности и здравља на раду, општа начела превенције, права посебних група запослених, обавезе послодавца, права и обавезе запослених и представника запослених за безбедност и здравље на раду, стручни испити, издавање лиценци, надзор и прекршајна одговорност.

Управа за безбедност и здравље на раду (у даљем тексту: Управа) као орган у саставу министарства надлежног за послове рада, обавља послова државне управе у области безбедности и здравља на раду.

Примена

Члан 2.

Права, обавезе и одговорности послодаваца и запослених, надлежности и мере чијом се применом, односно спровођењем обезбеђује безбедност и здравље на раду остварују се у складу са овим законом и прописима донетим на основу закона.

Овај закон се примењује у приватном и у јавном сектору, у свим делатностима.

Овај закон се не примењује при обављању специфичне војне службе у Војсци Србије и обављању полицијских и послова заштите и спасавања из делокруга надлежног државног органа, као и обављању послова заштите и спасавања које обављају други субјекти у складу са посебним законом, у којима су питања безбедности и здравља на раду при обављању те службе и тих послова уређена посебним законом и прописима донетим на основу тог закона.

Уређивање права, обавеза и одговорности

Члан 3.

Права, обавезе и одговорности у вези са безбедношћу и здрављем на раду, утврђене овим законом, ближе се уређују колективним уговором, правилником о безбедности и здрављу на раду или правилником о раду (у даљем тексту: општи акт), односно уговором о раду.

Значење појединих израза

Члан 4.

Поједини изрази који се користе у овом закону имају следеће значење:

1) Запослени јесте свако физичко лице које је у радном односу код послодавца, као и лице које по било ком основу обавља рад или се оспособљава за рад код послодавца, осим лица које обавља послове кућног помоћног особља код послодавца;

2) Лице које се samozапосљава јесте физичко лице које обавља привредну или другу делатност, и то:

(1) предузетник који самостално обавља привредну или другу делатност и при томе радно не ангажује друга лица,

(2) носилац породичног пољопривредног газдинства, који обавља посао са члановима породичног пољопривредног домаћинства у складу са прописима о пољопривреди;

3) Послодавац јесте свако правно или физичко лице које запошљава, односно радно ангажује једно или више лица, осим физичких лица која посао обезбеђују у домаћинству и носиоца породичног пољопривредног газдинства који обавља посао са члановима породичног пољопривредног домаћинства у складу са прописима о пољопривреди;

4) Представник запослених за безбедност и здравље на раду (у даљем тексту: представник запослених), јесте лице изабрано или именовано да представља запослене у области безбедности и здравља на раду код послодавца;

5) Безбедност и здравље на раду јесте обезбеђивање таквих услова на раду којима се, у највећој могућој мери, смањују повреде на раду, професионалне болести и болести у вези са радом и који претежно стварају претпоставку за пуно физичко, психичко и социјално благостање запослених;

6) Превенција је основни принцип безбедности и здравља на раду чији су циљеви: развој и јачање механизма за спречавање настанка повреда на раду и професионалних болести, и стварање услова за стално унапређивање области безбедности и здравља на раду, а која обухвата културу, политику, активности и мере;

7) Превентивне мере јесу сви поступци или мере предузети или планирани у свим фазама рада код послодавца у циљу спречавања или смањења ризика на раду;

8) Корективне мере јесу мере које се предузимају код послодавца у циљу спречавања поновног настанка нежељеног догађаја;

9) Радно место јесу послови које запослени обавља у радној средини у којој борави или има приступ у току рада и који је под непосредном или посредном контролом послодавца;

10) Радна средина јесте простор у којем запослени обавља послове (која укључује радна места, радне услове, радне поступке и опрему за рад) или се налази у току рада, која је под непосредном или посредном контролом послодавца;

11) Средство за рад јесте:

(1) објекат који се користи као радни и помоћни простор, укључујући и објекат на отвореном простору, са свим припадајућим инсталацијама (инсталације флуида, грејање, електричне инсталације и др.),

(2) опрема за рад (машина, уређај, постројење, инсталација, алат и сл.) која се користи у процесу рада,

(3) конструкција и објекат за колективну безбедност и здравље на раду (заштита на прелазима, пролазима и прилазима, заклони од топлотних и других зрачења, заштита од удара електричне струје, општа вентилација и климатизација и сл.),

(4) помоћна конструкција и објекат, као и конструкција и објекат који се привремено користи за рад и кретање запослених (скела, радна платформа, тунелска подграда, конструкција за спречавање одрона земље при копању дубоких ровова и сл.),

(5) друго средство које се користи у процесу рада или је на било који начин повезано са процесом рада;

12) Опасност јесте околност или стање које може угрозити здравље или изазвати повреду запосленог;

13) Штетност јесте особина или својство које може угрозити здравље запосленог;

14) Опасна појава јесте догађај којим су угрожени или би могли да буду угрожени живот и здравље запосленог или постоји опасност од повређивања запосленог;

15) Ризик јесте вероватноћа настанка повреде, болести или оштећења здравља запосленог услед опасности или штетности;

16) Процена ризика јесте систематско евидентирање и процењивање свих фактора у процесу рада на радном месту у радној средини који могу узроковати настанак повреда на раду, болести или оштећења здравља и утврђивање могућности, односно начина спречавања, отклањања или смањења ризика на најмању могућу меру;

17) Акт о процени ризика јесте акт који садржи опис процеса рада са проценом ризика од повреда и/или оштећења здравља при обављању свих послова у радној средини и

мере за отклањање или смањивање ризика у циљу побољшања безбедности и здравља на раду;

18) Радно место са повећаним ризиком јесте радно место утврђено актом о процени ризика на коме, и поред потпуно примењених мера у складу са овим законом, постоје околности које могу да угрозе безбедност и здравље запосленог;

19) Саветник за безбедност и здравље на раду јесте стручно лице које обавља послове безбедности и здравља на раду, има одговарајући ниво квалификација, положен одговарајући стручни испит, лиценцу за обављање послова саветника за безбедност и здравље на раду и које послодавац писаним актом именује за обављање тих послова;

20) Сарадник за безбедност и здравље на раду јесте стручно лице које обавља послове безбедности и здравља на раду у делатностима из члана 46. овог закона, има одговарајући ниво квалификација, положен одговарајући стручни испит, лиценцу за обављање послова сарадника за безбедност и здравље на раду и које послодавац писаним актом именује за обављање тих послова;

21) Правно лице за обављање послова: прегледа и провере опреме за рад, испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености, испитивања услова радне средине – биолошких штетности јесте правно лице, којем је министар надлежан за послове рада издао лиценцу, у складу са овим законом;

22) Правно лице или предузетник за обављање послова безбедности и здравља на раду јесте правно лице или предузетник којем је министар надлежан за послове рада издао лиценцу, у складу са овим законом;

23) Здравствена установа која обавља делатност медицине рада јесте пружалац здравствене заштите, коме послодавац повери обављање послова превенције и заштите здравља запослених, у смислу закона којим се уређује здравствена заштита;

24) Стручни налаз јесте извештај о извршеном прегледу и провери опреме за рад или испитивању услова радне средине са закључком да ли су примењене или нису примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду;

25) Одговорно лице за обављање прегледа и провере опреме за рад, испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености и испитивање услова радне средине – биолошких штетности, као и за потписивање стручних налаза, јесте лице са лиценцом за вршење тих послова (у даљем тексту: одговорно лице);

26) Лиценца јесте овлашћење које министар надлежан за послове рада издаје правном или физичком лицу за обављање одређених послова у области безбедности и здравља на раду, у складу са овим законом;

27) Језик који запослени разуме јесте матерњи језик, језик који је у службеној употреби на територији на којој послодавац има седиште, односно запослени обавља послове и који запослени говори, чита и пише, као и језик који је утврђен као услов за обављање послова радног места.

Изрази употребљени у овом закону у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Право на безбедност и здравље на раду

Члан 5.

Право на безбедност и здравље на раду имају:

- 1) лица која су у радном односу и лица ангажована ван радног односа;
- 2) лице које се самозапошљава;
- 3) ученици и студенти који се, у складу са законом, налазе на обавезном производном раду, професионалној пракси или практичној настави;
- 4) лица која, у складу са законом, обављају волонтирање;

5) лица која, у складу са законом, обављају привремене и повремене послове преко омладинске односно студентске задруге;

6) лица која се налазе на додатном образовању и обуци по упуту организације надлежне за запошљавање;

7) лица која учествују у организованим јавним радовима од општег значаја;

8) лица која се налазе на издржавању казне затвора док раде у привредној јединици завода за издржавање казне затвора (радионица, радилиште и сл.) и на другом месту рада;

9) лица која код послодавца обављају рад у складу са посебним законима,

10) лица која се затекну у радној средини ради обављања одређених послова, ако је о њиховом присуству упознат послодавац.

Безбедност и здравље на раду лицима из става 1. тач. 1), 3), 5), 6) и 10) овог члана обезбеђује послодавац, лица из тачке 2) овог члана обезбеђују сама себи, лицима из тачке 4) овог члана – организатор волонтирања, лицима из тачке 7) овог члана – организатор радова, лицима из тачке 8) овог члана заводи за извршење казне затвора, лицима из тачке 9) у складу са посебним законима.

Права посебних група запослених

Члан 6.

Посебна права, обавезе и мере у вези са безбедношћу и здрављем на раду младих (нарочито у вези са њиховим духовним и телесним развојем), жена које раде на радном месту са повећаним ризиком који би могао да им угрози остваривање материнства, особа са инвалидитетом и запослених код којих је утврђена професионална болест – уређују се овим и другим законом, другим прописима, колективним уговором, правилником о безбедности и здрављу на раду и уговором о раду.

Превентивне мере у вези са безбедношћу и здрављем на раду младих, запослене за време трудноће, породиле и запослене која доји дете споразумно прописују министар надлежан за послове рада, министар надлежан за послове омладине и министар надлежан за послове здравља.

II. ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ

Члан 7.

Превентивне мере у остваривању безбедности и здравља на раду обезбеђују се применом савремених техничких, ергономских, здравствених, образовних, социјалних, организационих и других мера и средстава за отклањање ризика од повређивања и оштећења здравља запослених, и/или њиховог свођења на најмању могућу меру, у поступку:

1) пројектовања, изградње, коришћења и одржавања објеката намењених за радне и помоћне просторије, као и објеката намењених за рад на отвореном простору у циљу безбедног одвијања процеса рада;

2) пројектовања, изградње, коришћења и одржавања технолошких процеса рада са свом припадајућом опремом за рад, у циљу безбедног рада запослених и усклађивања хемијских, физичких и биолошких штетности, микроклиме и осветљености на радним местима и у радним и помоћним просторијама са прописаним мерама и нормативима за делатност која се обавља на тим радним местима и у тим радним просторијама;

3) пројектовања, израде, коришћења и одржавања опреме за рад, конструкција и објеката за колективну безбедност и здравље на раду, помоћних конструкција и објеката и других средстава која се користе у процесу рада или која су на било који начин повезана са процесом рада, тако да се у току њихове употребе спречава повређивање или оштећење здравља запослених;

4) производње, паковања, превоза, складиштења, употребе и уништавања хемијских материја, на начин и по прописима и правилима којима се отклањају могућности повређивања или оштећења здравља запослених;

5) пројектовања, производње и коришћења личне заштитне опреме, чијом се употребом смањују ризици који нису могли да буду отклоњени применом одговарајућих превентивних мера;

б) образовања, васпитања и обуке у области безбедности и здравља на раду.

Превентивне мере у поступцима из става 1. овог члана прописује министар надлежан за послове рада.

III. ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ПОСЛОДАВЦА

1. Опште обавезе

Члан 8.

Обавезе послодавца, у смислу овог закона и прописа донетих на основу овог закона, истовремено представљају права запослених у вези са спровођењем мера безбедности и здравља на раду.

Одговорност послодавца

Члан 9.

Послодавац је дужан да обезбеди и спроводи превентивне мере безбедности и здравља на раду у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Послодавац је дужан да обезбеди безбедност и здравље запосленом у свим активностима послодавца и на свим нивоима организовања рада и радног процеса.

Послодавац се не ослобађа обавеза и одговорности у вези са применом мера безбедности и здравља на раду одређивањем правног лица, односно предузетника са лиценцом или другог лица или преношењем својих обавеза и одговорности на та лица.

У случају настанка повреде на раду због неубичајених и непредвидивих околности које су изван контроле послодавца или због изузетних догађаја чије се последице упркос свим настојањима нису могле избећи, послодавац није одговоран у смислу овог закона.

Безбедност и здравље на раду при планирању

Члан 10.

Послодавац је дужан да у случају када запосленом одреди обављање одређеног посла:

1) радни процес прилагоди способностима запосленог у погледу безбедности и здравља на раду;

2) обезбеди одговарајуће услове радне средине;

3) средства за рад и личну заштитну опрему обезбеди да буду одговарајући, да не угрожавају безбедност и здравље запосленог.

Послодавац је дужан да се при планирању и увођењу нових технологија консултује са запосленима и/или представницима запослених по питањима избора опреме за рад, услова рада и радне средине и њихових последица на безбедност и здравље запослених.

Послодавац је дужан да предузме мере и обезбеди да само они запослени којима су издата одговарајућа упутства имају приступ зонама у којима је присутна озбиљна и конкретна опасност или штетност.

Финансијске обавезе послодавца

Члан 11.

Послодавац је дужан да обезбеди да спровођење мера безбедности и здравља на раду не проузрокује финансијске трошкове за запосленог и представника запослених.

Члан 12.

Послодавац је дужан да, приликом организовања рада и радног процеса, обезбеди превентивне мере ради заштите живота и здравља запослених, укључујући пружање информација и обуке запослених, као и да за њихову примену обезбеди потребна финансијска средства.

Послодавац је дужан да обезбеди превентивне мере пре почетка рада запосленог и у току рада, избором радних и производних метода којима се обезбеђује безбедност и заштита здравља на раду.

Послодавац је дужан да прилагоди мере узимајући у обзир променљиве околности у циљу побољшања постојећег стања.

Начела превенције

Члан 13.

Превентивне мере обезбеђује послодавац полазећи од следећих начела:

- 1) избегавање ризика;
- 2) процена ризика који се не могу избећи на радном месту;
- 3) отклањање ризика на њиховом извору применом савремених техничких решења;
- 4) прилагођавање рада и радног места запосленом, нарочито у погледу избора опреме за рад и метода рада, као и избора технолошког поступка да би се смањила монотонија у раду и рад по унапред дефинисаном темпу, у циљу смањења њиховог утицаја на здравље запосленог;
- 5) прилагођавања техничком напретку;
- 6) замена опасног безопасним или мање опасним;
- 7) развијања кохерентне политике превенције која обухвата технологију, организацију рада, услове рада, односе у процесу рада и утицај фактора у вези са радном средином;
- 8) давање предности колективним над појединачним мерама безбедности и здравља на раду;
- 9) одговарајућа обука запослених за безбедан и здрав рад и издавање упутстава за рад на безбедан начин.

Обавеза утврђивања права, обавеза и одговорности

Члан 14.

Послодавац је дужан да општим актом утврди права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду.

Послодавац који има до десет запослених – права, обавезе и одговорности из става 1. овог члана може утврдити уговором о раду, односно другим уговором у складу са прописом којим се уређује рад.

Обавезе послодавца

Члан 15.

Послодавац је дужан да:

- 1) актом у писаној форми именује саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду;
- 2) запосленом одреди обављање послова у радној средини на којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду;
- 3) обавештава запослене и представнике запослених о опасностима и штетностима које могу да доведу до повреда на раду и оштећења здравља који настају увођењем нових технологија и средстава за рад, и да у таквим случајевима донесе одговарајућа упутства за безбедан и здрав рад;
- 4) обучава запослене за безбедан и здрав рад;

5) обезбеди запосленима коришћење личне заштитне опреме у складу са актом о процени ризика;

6) обезбеди одржавање средстава за рад и личне заштитне опреме у исправном стању;

7) ангажује правно лице са лиценцом ради спровођења превентивних и периодичних прегледа и провере опреме за рад, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине, односно хемијских, физичких и биолошких штетности;

8) обезбеди на основу акта о процени ризика и оцене здравствене установе која обавља делатност медицине рада прописане лекарске прегледе запослених у складу са овим законом;

9) обезбеди пружање прве помоћи, као и да обучи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи;

10) заустави сваку врсту рада који представља непосредну опасност за живот или здравље запослених;

11) обезбеди мере заштите од пожара, спасавање и евакуацију у складу са посебним законом.

Поступак и рокове превентивних и периодичних прегледа и провере опреме за рад као и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине, односно хемијских, биолошких и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), прописује министар надлежан за послове рада.

Правно лице из става 1. тачка 7) овог члана дужно је да изда стручни налаз по извршеном прегледу и провери опреме за рад или испитивању услова радне средине најкасније у року до 30 дана од дана извршеног прегледа и провере, односно испитивања.

Процена ризика

Члан 16.

Послодавац је дужан да донесе акт о процени ризика у писаној форми за сва радна места у радној средини и да утврди начин и мере за отклањање или смањење ризика на најмању могућу меру.

Послодавац је дужан да мере утврђене актом о процени ризика буду интегрисане у све активности послодавца и на свим нивоима.

Послодавац је дужан да измени акт о процени ризика у случају појаве сваке нове опасности или штетности и промене нивоа ризика у процесу рада, увођењем новог радног места, нове технологије и промене радне средине.

Акт о процени ризика заснива се на утврђивању могућих врста опасности и штетности на радном месту у радној средини, на основу којих се врши процена ризика од настанка повреда и оштећења здравља запосленог.

Начин и поступак процене ризика на радном месту и у радној средини прописује министар надлежан за послове рада.

Услови за рад на радним местима са повећаним ризиком

Члан 17.

Послодавац је дужан да актом о процени ризика, на основу оцене здравствене установе која обавља делатност медицине рада, одреди посебне здравствене услове које морају испуњавати запослени на радним местима са повећаним ризиком.

Послодавац је дужан да здравственој установи која обавља делатност медицине рада коју ангажује, обезбеди услове за самостално обављање послова заштите здравља запослених.

Издавање личне заштитне опреме

Члан 18.

Послодавац је дужан да запосленом обезбеди личну заштитну опрему у исправном стању и спроведе обуку за њено правилно коришћење.

Прва помоћ

Члан 19.

Послодавац је дужан да обезбеди пружање прве помоћи, да обучи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи и обезбеди средства и опрему за пружање прве помоћи узимајући у обзир процењене ризике, технолошки процес, организацију, природу и обим процеса рада, број запослених који учествују у процесу рада, број радних смена, број локацијски одвојених јединица, учесталост повреда на раду и удаљеност до најближе медицинске помоћи.

Пружање прве помоћи мора бити организовано на начин да је прва помоћ доступна сваком запосленом током радног времена, у свим сменама и на свим локацијама.

Обуку запослених за пружање прве помоћи врши здравствена установа која обавља делатност медицине рада или надлежни орган са одговарајућим овлашћењем добијеним у складу са посебним законом.

Начин пружања прве помоћи, врсте средстава и опреме који морају бити обезбеђени на радном месту, број запослених који морају бити обучени за пружање прве помоћи, начин и рокове обучавања запослених споразумно прописују министар надлежан за послове рада и министар надлежан за послове здравља.

Непосредна опасност

Члан 20.

Послодавац је дужан да што је могуће пре обавести све запослене, који јесу или који би могли да буду изложени озбиљној, неизбежној и непосредној опасности, о присутним ризицима и мерама које су предузете или ће бити предузете у циљу заштите.

Послодавац је дужан да предузме мере и изда упутства како би омогућио запосленима да у случају озбиљне, неизбежне и непосредне опасности престану да раде и/или одмах напусте радно место и оду на безбедно место.

Послодавац не сме захтевати од запослених да се врате на радно место у радној средини у којој још постоји озбиљна и непосредна опасност.

2. Посебне обавезе

Обавештавање инспекције

Члан 21.

Испуњеност прописаних услова у области безбедности и здравља на раду, пре почетка обављања делатности послодавца, у складу са законом, утврђује Инспекторат за рад на захтев послодавца.

Послодавац је дужан да, пре почетка обављања делатности поднесе захтев за утврђивање испуњености прописаних услова у области безбедности и здравља на раду.

Послодавац не може почети обављање делатности без добијања решења о испуњености услова за почетак рада.

Делатности за које је потребно утврдити испуњеност прописаних услова у области безбедности и здравља на раду су: делатности производње, промета, дистрибуције, прераде, одлагања и ускладиштења: опасних, штетних и отпадних материја; нуклеарне енергије; нафте и нафтних деривата; отрова; лекова, опојних дрога и помоћних лековитих средстава; средстава и опреме у медицини који емитују јонизујућа зрачења; хемикалија; лепака; растварача; боја; средстава за дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију и сирове коже; за делатности индустријске производње животних намирница, промета свежег меса и пружања услуга исхране у угоститељском објекту; обављање здравствене делатности у стационарним условима и другим облицима здравствене делатности, као и услуге социјалне заштите и то: домски смештај за одрасле и старије, домски смештај за децу и

младе, дневни боравак, мала домска заједница, прихватилиште, свратиште и становање уз подршку.

Поступак утврђивања испуњености прописаних услова из става 1. овог члана прописује министар надлежан за послове рада.

Изградња објекта

Члан 22.

Послодавац који изводи радове на изградњи објекта у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима, дужан је да изради прописан елаборат о уређењу градилишта који уз пријаву о почетку рада доставља надлежној инспекцији рада, најмање осам дана пре почетка извођења радова.

У случају извођења хитних радова на инфраструктурним објектима ради отклањања кварова или изненадног и неконтролисаног догађаја на објекту послодавац је дужан да одмах, од настанка, усмено и у писаној форми пријави надлежној инспекцији рада извођење хитних радова.

Послодавац из става 2. овог члана је дужан да изради елаборат о уређењу градилишта, ако радови трају дуже од три дана, као и да при извођењу хитних радова и санације примењује мере у складу са актом о процени ризика.

Послодавац је дужан да на градилишту обезбеђује, одржава и спроводи мере за безбедност и здравље на раду у складу са елаборатом о уређењу градилишта и актом о процени ризика.

Садржај елабората о уређењу градилишта прописује министар надлежан за послове рада.

Акта из ст. 1. и 2. овог члана послодавац може доставити у форми електронског документа.

Обавезе послодавца при подели радног простора

Члан 23.

Кад два или више послодавца у обављању послова деле радни простор, односно запослени више послодавца истовремено обављају послове у истом радном простору, послодавци су дужни да сарађују у примени прописаних мера за безбедност и здравље запослених.

Послодавци из става 1. овог члана дужни су да, узимајући у обзир природу послова које обављају, координирају активности у вези са применом мера за отклањање ризика од повређивања, односно оштећења здравља запослених, као и да обавештавају један другог и своје запослене и/или представнике запослених о тим ризицима и мерама за њихово отклањање.

Начин остваривања сарадње из ст. 1. и 2. овог члана послодавци утврђују писаним споразумом.

Споразумом из става 3. овог члана одређује се лице за координацију спровођења заједничких мера којима се обезбеђује безбедност и здравље свих запослених.

Приступ радном простору

Члан 24.

Послодавац је дужан да предузме мере за спречавање приступа у круг објекта лицима и средствима саобраћаја која немају основа да се налазе у њима.

Промена технолошког процеса

Члан 25.

Послодавац је дужан да при свакој промени технолошког процеса средства за рад прилагоди том технолошком процесу пре почетка рада.

Издавање дозволе за рад

Члан 26.

Приликом извођења радова на висини, у дубини, у скученом простору, у простору са експлозивним атмосферама, при коришћењу токсичних материја, одговорно лице за извођење радова је дужно да изда дозволу за рад.

Послодавац је дужан да уреди поступак за издавање дозволе за рад.

Употреба средстава за рад и личне заштитне опреме

Члан 27.

Послодавац је дужан да запосленима изда на употребу средства за рад и личну заштитну опрему на којима су примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду и да обезбеди контролу њихове употребе у складу са наменом.

Документација за опрему за рад и личну заштитну опрему

Члан 28.

Послодавац може да запосленима изда на употребу опрему за рад и личну заштитну опрему, само ако су усаглашени са прописаним техничким захтевима, ако је њихова усаглашеност оцењена према прописаном поступку, ако су означени у складу са прописима и ако их прате прописане исправе о усаглашености и друга прописана документација.

Послодавац који је запосленима издао на употребу опрему за рад и личну заштитну опрему пре ступања на снагу прописа којим је утврђена обавеза из става 1. овог члана, дужан је да обезбеди упутство за њихову употребу и одржавање.

Послодавац је дужан да обезбеди запосленима упутства за безбедан и здрав рад по прописима о безбедности и здрављу на раду за употребу опреме за рад и личне заштитне опреме.

Послодавац је дужан да обезбеди превод документације из става 3. овог члана на језик који запослени разуме.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се на све промене радног и технолошког процеса.

Документација за хемијске материје

Члан 29.

Послодавац може да запосленима да на коришћење опасне хемијске материје и друге хемијске материје за које је прописана обавеза израде и достављања безбедносног листа само ако му је уз хемијску материју учинио доступним безбедносни лист, у складу са прописима којима се уређују хемикалије, као и ако је обезбедио све мере које произлазе из садржаја безбедносног листа.

Послодавац је дужан да обезбеди превод безбедносног листа на језик који запослени разуме, као и да омогући запосленом приступ подацима садржаним у безбедносном листу.

Опште призната мера

Члан 30.

Када због увођења нове технологије нису прописане мере безбедности и здравља на раду, послодавац, до доношења одговарајућих прописа, примењује опште признате мере којима се обезбеђује безбедност и здравље запослених.

Опште признатом мером, у смислу става 1. овог члана, сматра се мера којом се може отклонити опасност при раду или смањити штетност по здравље запосленог, у мери у којој је то разумно изводљиво.

Програм о поступном отклањању недостатака

Члан 31.

Ако актом о процени ризика утврди недостатке у области безбедности и здравља на раду за чије су отклањање потребна већа инвестициона улагања, а живот и здравље запосленог нису теже угрожени, послодавац је дужан да сачини посебан програм о поступном отклањању недостатака и утврди рокове за реализацију програма.

3. Обука запослених

Члан 32.

Послодавац је дужан да изврши обуку запосленог за безбедан и здрав рад:

- 1) код заснивања радног односа, односно другог радног ангажовања;
- 2) премештаја на друге послове;
- 3) приликом увођења нове технологије или нових средстава за рад или промене опреме за рад,
- 4) код промене процеса рада.

Послодавац је дужан да запосленог у току обуке за безбедан и здрав рад упозна са ризицима на радном месту на које га одређује и о конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са актом о процени ризика.

Обуку из става 1. овог члана послодавац обезбеђује у току радног времена, а трошкови обуке обезбеђују се из средстава послодавца и не могу бити на терет запосленог.

Обука за безбедан и здрав рад запосленог мора да буде прилагођена специфичностима његовог радног места и спроводи се по програму, чији садржај послодавац мора, када је то потребно, да обнавља и мења.

Ако послодавац одреди запосленом да обавља послове на два или више радних места, дужан је да запосленог обучи за безбедан и здрав рад на сваком од тих радних места.

Програм обуке

Члан 33.

Обуку запослених за безбедан и здрав рад послодавац обавља теоријски и практично, у складу са програмом обуке за безбедан и здрав рад који доноси послодавац.

Програм обуке за безбедан и здрав рад садржи општи и посебни део.

Општи део програма обуке обухвата упознавање запослених са правима, обавезама и одговорностима у области безбедности и здравља на раду кроз законску и подзаконску регулативу, као и упознавање са општим актима послодавца у области безбедности и здравља на раду.

Посебни део програма обуке обухвата упознавање са свим потенцијалним опасностима и штетностима на радном месту, процењеним ризицима и мерама за безбедан и здрав рад.

Провера теоријске и практичне обучености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се на радном месту.

Периодичне обуке за безбедан и здрав рад запосленог који ради на радном месту са повећаним ризиком и руководиоца врше се најкасније у року од једне године од дана претходне обуке, а на осталим радним местима најкасније у року од две године од дана претходне обуке.

Обука за безбедан и здрав рад обавља се на језику који запослени разуме и прилагођава се могућностима и способностима посебних група запослених.

Обука представника запослених

Члан 34.

Представник запослених има право на одговарајућу обуку, а трошкови обуке не могу бити на терет представника запослених.

Периодичне обуке за безбедан и здрав рад врше се најкасније у року од две године од дана претходне обуке.

Обука из става 1. овог члана организује се у току радног времена било у оквиру или изван простора послодавца.

Додатна обука

Члан 35.

Када технолошки процес рада захтева додатну обуку запосленог за безбедан и здрав рад, послодавац је дужан да упозна запосленог о обављању процеса рада на безбедан начин, путем обавештења, упутстава или инструкција у писаној форми.

У изузетним случајевима, када запосленом прети непосредна опасност по живот или здравље, због хитности, обавештења, упутства или инструкције могу се дати у усменој форми.

У случају тешке повреде на раду или смртне повреде на раду, односно оштећења здравља које је настало приликом излагања опасностима и штетностима, послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од осам дана од настанка повреде изврши додатну обуку запослених на тим радним местима у организационој јединици где се повреда догодила, са обавезом обавештавања свих запослених.

Послодавац је дужан да обезбеди да запослена за време трудноће, породиља и запослена која доји дете, запослени млађи од 18 година живота, особе са инвалидитетом и запослени код кога је утврђена професионална болест, и поред обуке за безбедан и здрав рад, буду у писаној форми обавештени о резултатима процене ризика и о мерама којима се ризици отклањају у циљу повећања безбедности и здравља на раду.

Члан 36.

Послодавац је дужан да свако лице, које се налази у радној средини о чијем присуству је упознат послодавац, упозори на опасна места или на штетности по здравље које се јављају у технолошком процесу, односно на мере безбедности које мора да примени, и да га усмери на безбедне зоне за кретање.

Послодавац код кога, на основу уговора, споразума или по било ком другом основу, обављају рад запослени другог послодавца, дужан је да те запослене упозна са ризицима и мерама за безбедан и здрав рад, у складу са овим законом.

Послодавац је дужан да видно обележи и истакне ознаке за безбедност и/или здравље на раду ради обавештавања и информисања запослених о ризицима у технолошком процесу, правцима кретања и дозвољеним местима задржавања, као и о мерама за спречавање, смањење или отклањање ризика.

IV. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Члан 37.

Запослени има право и обавезу да се пре почетка рада упозна са мерама безбедности и здравља на раду на пословима или на радном месту на које је одређен, као и да се обучи за њихово спровођење.

Запослени има право да послодавцу даје предлоге, примедбе и обавештења о питањима безбедности и здравља на раду.

Запослени има право и обавезу да контролише своје здравље према ризицима радног места у редовним интервалима, у складу са прописима о здравственој заштити и прописима о безбедности и здрављу на раду.

Запослени који ради на радном месту са повећаним ризиком, има право и обавезу да обави лекарски преглед на који га упућује послодавац.

Запослени је дужан да ради на радном месту са повећаним ризиком, на основу извештаја здравствене установе која обавља делатност медицине рада којим се утврђује да је здравствено способан за рад на том радном месту.

Право и обавеза запосленог да одбије да ради

Члан 38.

Запослени има право и обавезу да одбије да ради:

1) ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен, све док се те мере не обезбеде;

2) ако му послодавац није обезбедио прописани лекарски преглед или ако се на лекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове, у смислу члана 54. овог закона, за рад на радном месту са повећаним ризиком;

3) ако у току обуке за безбедан и здрав рад није упознат са свим врстама ризика и мерама за њихово отклањање, у смислу члана 32. став 2. овог закона, на пословима или на радном месту на које га је послодавац одредио;

4) дуже од пуног радног времена, односно ноћу ако би, према оцени здравствене установе која обавља делатност медицине рада такав рад могао да погорша његово здравствено стање;

5) на средству за рад на којем нису примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду.

У случајевима из става 1. овог члана, запослени може да се писаним захтевом обрати послодавцу ради предузимања мера које, по мишљењу запосленог, нису спроведене.

Ако послодавац не поступи по захтеву из става 2. овог члана у року од осам дана од пријема захтева, запослени има право да поднесе захтев за заштиту права инспекцији рада.

Када запослени одбије да ради у случајевима из става 1. овог члана, а послодавац сматра да захтев запосленог није оправдан, послодавац је дужан да одмах обавести инспекцију рада.

Право запосленог да напусти радно место

Члан 39.

Послодавац је дужан да обезбеди да сви запослени буду обучени да предузму одговарајуће кораке у складу са својим знањем и техничким средствима, која су им на располагању у случају озбиљне и непосредне опасности по њихову безбедност и/или безбедност других и у случају када непосредни руководиоца, који је одговоран, није присутан, да би избегли последице опасности.

У случају из става 1. овог члана запослени који престане да ради, напусти место рада, радни процес, односно радну средину није одговоран за штету коју проузрокује послодавцу, односно неће бити стављен у било какву неповољну ситуацију, осим у случају да је штету проузроковао намерно или из крајње непажње.

Обавезе запосленог

Члан 40.

Запослени је дужан да:

1) води рачуна о сопственој безбедности и здрављу на раду, као и безбедности и здрављу других лица на која утичу његове активности или пропусти на радном месту у складу са обуком за безбедан и здрав рад и упутствима за безбедан и здрав рад добијеним од послодавца;

- 2) примењује прописане мере за безбедан и здрав рад;
 - 3) наменски користи средства за рад, хемијске и друге материје;
 - 4) правилно користи личну заштитну опрему, да са њом пажљиво рукује и да је уредно врати на место које је намењено за ту опрему након коришћења;
 - 5) пре почетка рада прегледа своје место рада укључујући и средства за рад која користи, као и личну заштитну опрему, и да у случају уочених недостатака извести послодавца или друго овлашћено лице;
 - 6) пре напуштања место рада и средства за рад остави у стању да не угрожавају друге запослене.
- Запосленом је забрањено да самовољно искључује, мења или уклања безбедносне уређаје на средствима за рад.

Обавеза запосленог да сарађује

Члан 41.

Запослени је дужан да, у складу са својим сазнањима, одмах обавести послодавца, односно непосредног руководиоца о неправилностима, опасностима, штетностима или о другим недостацима у организацији заштите који би на радном месту могли да угрозе његову безбедност и здравље или безбедност и здравље других запослених.

Ако послодавац после добијеног обавештења из става 1. овог члана не отклони неправилности, штетности, опасности или друге појаве у року од осам дана или ако запослени сматра да за отклањање утврђених појава нису спроведене одговарајуће мере за безбедност и здравље, запослени се може обратити надлежној инспекцији рада, о чему обавештава саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду.

Запослени је дужан да сарађује са послодавцем и саветником, односно сарадником за безбедност и здравље на раду, како би се спровеле прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на коме ради.

V. ОБАВЕЗЕ ЛИЦА КОЈЕ СЕ САМОЗАПОШЉАВА

Опште обавезе

Члан 42.

Лице које се самозапошљава је у складу са овим законом и другим прописима о безбедности и здрављу на раду одговорно за своју безбедност и здравље и за безбедност и здравље других лица, на које утичу његове активности, односно пропусти у примени мера безбедности и здравља на раду.

Лице које се самозапошљава је дужно да при свом раду примењује прописе из области безбедности и здравља на раду, друге прописе и сарађује са другим послодавцима и запосленима у примени мера безбедности и здравља на раду.

VI. ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Обавеза организовања послова

Члан 43.

Послодавац је дужан да организује послове безбедности и здравља на раду.

Послодавац је дужан да општим актом из члана 14. овог закона уреди обавезе и одговорности у вези са свакодневним праћењем и контролом примене мера безбедности и здравља на раду.

За обављање послова безбедности и здравља на раду послодавац је дужан да ангажује једно или више лица са којима има закључен уговор о раду, а који испуњава

посебне услове у складу са овим законом (у даљем тексту: саветник, односно сарадник за безбедност и здравље на раду).

Послове безбедности и здравља на раду може да обавља лице које има положен стручни испит за обављање послова безбедности и здравља на раду и лиценцу за обављање послова саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду у складу са овим законом.

Када за послове безбедности и здравља на раду не може да одреди неког од својих запослених који испуњава услове из члана 45, односно члана 46. овог закона, послодавац изузетно може да ангажује правно лице које има лиценцу за обављање послова безбедности и здравља на раду.

Послодавац је дужан да број саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду прилагоди:

- 1) врсти делатности;
- 2) броју локацијски одвојених јединица;
- 3) броју запослених који учествују у процесу рада;
- 4) броју радних смена;
- 5) процењеним ризицима;
- 6) технолошком процесу;
- 7) организацији, природи и обиму процеса рада.

Члан 44.

Послове безбедности и здравља на раду из члана 47. овог закона, послодавац може да обавља сам у делатностима трговине на мало, поправке моторних возила и мотоцикала, услуга смештаја и исхране, информисања и комуникација, финансијских услуга и услуга осигурања, пословања некретнинама, стручним, научним, иновационим, административним и помоћним услужним делатностима, обавезног социјалног осигурања, образовања, уметности, забаве и рекреације, остале услужне делатности, делатност домаћинства као послодавца, делатност домаћинства која производе робу и услуге за сопствене потребе, ако има до 20 запослених.

Послодавац из става 1. овог члана је дужан да полаже стручни испит за обављање послова безбедности и здравља на раду који прописује министар надлежан за послове рада и није дужан да има прописану лиценцу.

Саветник за безбедност и здравље на раду

Члан 45.

Послодавац у делатностима грађевинарства, пољопривреде, шумарства и рибарства, рударства, прерађивачке индустрије, снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизације (осим трговине електричном енергијом и гасовитим горивима преко гасоводне мреже), снабдевања водом, управљања отпадним водама, контролисања процеса уклањања отпада, трговине на велико, саобраћаја и складиштења и сличним активностима, као и у делатностима здравствене и социјалне заштите, је дужан да за послове безбедности и здравља на раду именује саветника за безбедност и здравље на раду, односно лице које има најмање стечено високо образовање обима од најмање 240 ЕСПБ бодова у оквиру образовно – научног поља техничко-технолошких наука.

Саветник за безбедност и здравље на раду може обављати послове безбедности и здравља на раду и у делатностима из члана 44. овог закона.

Сарадник за безбедност и здравље на раду

Члан 46.

Послодавац у делатностима из члана 44. овог закона, уколико сам не обавља послове безбедности и здравља на раду, дужан је да за послове безбедности и здравља на

раду именује сарадника за безбедност и здравље на раду, односно лице које има најмање стечено високо образовање од најмање 180 ЕСПБ бодова, из научне, односно стручне области у оквиру образовно – научног поља техничко-технолошких наука.

Послови саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду

Члан 47.

Саветник, односно сарадник за безбедност и здравље на раду обавља послове у складу са овим законом, а нарочито:

- 1) спроводи поступак процене ризика;
- 2) учествује у изради програма обуке запослених за безбедан и здрав рад;
- 3) врши контролу и даје савете послодавцу у планирању, избору, коришћењу и одржавању средстава за рад, хемијских материја и личне заштитне опреме;
- 4) учествује у опремању и уређивању радног места у циљу обезбеђивања безбедних и здравих услова рада;
- 5) организује превентивна и периодична испитивања услова радне средине;
- 6) организује превентивне и периодичне прегледе и провере опреме за рад;
- 7) предлаже мере за побољшање услова рада, нарочито на радним местима са повећаним ризиком;
- 8) прати и контролише примену мера безбедности и здравља на раду у складу са организацијом послова безбедности и здравља на раду код послодавца;
- 9) прати стање у вези са повредама на раду и професионалним болестима, као и болестима у вези са радом, учествује у утврђивању њихових узрока и припрема извештаје са предлозима мера за њихово отклањање;
- 10) припрема и спроводи обуку за безбедан и здрав рад:
 - (1) запослених,
 - (2) представника запослених,
 - (3) руководиоца,
 - (4) других лица у складу са овим законом;
- 11) припрема упутства за безбедан и здрав рад и контролише њихову примену;
- 12) забрањује рад на радном месту или употребу средства за рад, у случају када утврди непосредну опасност по живот или здравље запосленог;
- 13) организује здравствене прегледе запослених;
- 14) сарађује и координира рад са здравственом установом која обавља делатност медицине рада по свим питањима у области безбедности и здравља на раду;
- 15) сарађује са представницима запослених и Одбором за безбедност и здравље на раду по свим питањима у области безбедности и здравља на раду код послодавца;
- 16) води евиденције у области безбедности и здравља на раду код послодавца;
- 17) прати промену прописа и врши усклађивање аката послодавца, прати стандарде и технички напредак у области безбедности и здравља на раду.

Саветник, односно сарадник за безбедност и здравље на раду дужан је да у писаној форми извести послодавца и представника запослених о забрани рада из става 1. тачка 12) овог члана.

Ако послодавац, и поред забране рада у смислу става 1. тачка 12) овог члана, наложи запосленом да настави рад, саветник, односно сарадник за безбедност и здравље на раду је дужан да о томе одмах извести надлежну инспекцију рада.

Саветник, односно сарадник за безбедност и здравље на раду је дужан да континуирано усавршава знања у области безбедности и здравља на раду у смислу члана 50. овог закона.

Ангажовање правног лица са лиценцом

Члан 48.

Послодавац који за обављање послова безбедности и здравља на раду ангажује правно лице дужан је да га претходно упозна са технолошким процесом, ризицима у процесу рада и мерама које су примењене за отклањање ризика.

Самосталност обављања послова

Члан 49.

Послодавац је дужан да омогући саветнику, односно сараднику за безбедност и здравље на раду независно и самостално обављање послова у складу са овим законом, довољно времена за обављање тих послова и приступ свим потребним подацима у области безбедности и здравља на раду.

Саветник, односно сарадник за безбедност и здравље на раду, који је одређен за обављање послова безбедности и здравља на раду, не може да трпи штетне последице ако свој посао обавља у складу са овим законом.

Континуирана едукација

Члан 50.

Послодавац је дужан да омогући континуирану едукацију у области безбедности и здравља на раду запосленом кога одреди за обављање тих послова.

Континуирана едукација саветника за безбедност и здравље на раду, сарадника за безбедност и здравље на раду, координатора за безбедност и здравље на раду у фази израде пројекта, координатора за безбедност и здравље на раду у фази извођења радова, одговорног лица за обављање послова прегледа и провере опреме за рад, одговорног лица за обављање послова испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености и одговорног лица за обављање послова испитивања услова радне средине – биолошких штетности, услов је за обнављање лиценце.

Послодавац је дужан да лицима из става 2. овог члана обезбеди плаћено одсуство за континуирану едукацију, ради обнављања лиценце, у складу са законом.

Овлашћење за организатора континуиране едукације може се издати правном лицу које испуни прописане услове са роком важења од пет година.

Програм, начин, поступак и дужину трајања континуиране едукације, као и услове у погледу програма, кадра, простора и опреме за добијање овлашћења за организатора континуиране едукације и друга питања у вези са континуираном едукацијом лица из става 2. овог члана прописује министар надлежан за послове рада.

За издавање овлашћења за обављање континуиране едукације плаћа се републичка административна такса у складу са законом.

VII. ЗАШТИТА ЗДРАВЉА НА РАДУ

Здравствена установа која обавља делатност медицине рада

Члан 51.

За обављање послова заштите здравља запослених на раду послодавац је дужан да ангажује здравствену установу која обавља делатност медицине рада, а за коју је министарство надлежно за послове здравља утврдило да испуњава прописане услове у складу са прописима из области здравствене заштите.

Здравствена установа која обавља делатност медицине рада из става 1. овог члана дужна је да обавља послове у складу са овим законом, а нарочито:

- 1) у поступку процене ризика утврђује предлог здравствених мера за радна места на којима су препознате и утврђене штетности изнад прописаних вредности;
- 2) прати и проучава услове рада и предлаже мере за заштиту здравља запослених у односу на ризике којима је запослени изложен на радном месту у радној средини;
- 3) обавља послове обуке запослених за пружање прве помоћи;

4) утврђује и испитује узроке настанка професионалних болести и болести у вези са радом;

5) оцењује и утврђује посебне здравствене способности које морају да испуњавају запослени за обављање одређених послова на радном месту са повећаним ризиком;

6) врши претходне, периодичне и циљане лекарске прегледе запослених и издаје извештаје о лекарским прегледима у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду;

7) прати здравствено стање запосленог у односу на ризике на радном месту;

8) учествује у организовању прве помоћи, спасавању и евакуацији у случају повређивања запослених или хаварија;

9) саветује послодавца при избору другог одговарајућег посла према здравственој способности запосленог;

10) саветује послодавца о планирању и организацији рада са здравственог аспекта;

11) учествује у изради програма за побољшање услова рада на радном месту;

12) учествује у анализи професионалних болести и болести у вези са радом;

13) непосредно сарађује са саветником, односно сарадником за безбедност и здравље на раду.

Претходне, периодичне и циљане лекарске прегледе запослених у смислу става 2. тачка б) овог члана може да врши здравствена установа која обавља делатност медицине рада којој је министарство надлежно за послове здравља утврдило да испуњава прописане услове у складу са прописима из области здравствене заштите.

Заштита података о личности

Члан 52.

Лични подаци прикупљени у вези са лекарским прегледима запосленог поверљиве су природе и под надзором су здравствене установе која обавља делатност медицине рада која врши те прегледе.

Подаци из става 1. овог члана могу се достављати другим лицима, само уз писмену сагласност запосленог.

Извештај о лекарском прегледу запосленог доставља се послодавцу на начин којим се не нарушава принцип поверљивости личних података.

Није дозвољено коришћење података прикупљених по основу лекарских прегледа запослених у сврху дискриминације запослених.

Лекарски прегледи

Члан 53.

Послодавац је дужан да запосленом на радном месту са повећаним ризиком пре почетка рада обезбеди претходни лекарски преглед, као и периодични лекарски преглед у току рада.

Послодавац је дужан да запосленом који рад обавља ноћу, у складу са законом, обезбеди претходни и периодични лекарски преглед.

Претходни, периодични и циљани лекарски прегледи запослених врше се на начин, по поступку и у роковима утврђеним прописима о безбедности и здрављу на раду које споразумно прописују министар надлежан за послове рада и министар надлежан за послове здравља.

Ако се у поступку периодичног лекарског прегледа утврди да запослени не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком, послодавац је дужан да га премести на друго радно место које одговара његовим здравственим способностима.

Неиспуњавање посебних здравствених услова за рад на радном месту са повећаним ризиком не може бити разлог за отказ уговора о раду.

Послодавац је дужан да запосленог на његов захтев упути на лекарски преглед који одговара ризицима на радном месту у редовним интервалима, а најкасније у року од пет година од претходног прегледа.

Трошкови лекарских прегледа падају на терет послодавца.

VIII. ПРЕДСТАВНИК ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Избор представника запослених

Члан 54.

Запослени код послодавца имају право да изаберу једног или више представника запослених за безбедност и здравље на раду.

Најмање три представника запослених образују Одбор за безбедност и здравље на раду (у даљем тексту: Одбор).

Послодавац је дужан да у Одбор именује најмање једног свог представника, тако да број представника запослених буде већи за најмање један од броја представника послодавца.

Поступак избора и начин рада представника запослених и Одбора, број представника запослених код послодавца, као и њихов однос са синдикатом уређују се колективним уговором или споразумом закљученим између послодавца и представника запослених.

Послодавац је дужан да најмање једном представнику запослених за безбедност и здравље на раду омогући одсуство са рада у обављању послова његовог радног места у трајању од најмање пет часова рада месечно с правом на накнаду зараде која се обрачунава и исплаћује у истом износу као да је радио на пословима радног места, као и да обезбеди техничко-просторне услове у складу са просторним и финансијским могућностима, ради обављања активности представника запослених.

Обавеза консултовања

Члан 55.

Послодавац је дужан да запосленима, представнику запослених, односно Одбору омогући да буду консултовани унапред и благовремено у вези:

- 1) свих мера које могу да утичу на безбедност и здравље запослених;
- 2) организовања послова безбедности и здравље на раду и одређивања запослених из члана 15. став 1. тач. 9) и 11) овог закона;
- 3) доношења аката који се односе на безбедност и здравље на раду;
- 4) планирања и организовања обуке из члана 32. овог закона.

Послодавац је дужан да представнику запослених и Одбору омогући увид у све акте који се односе на безбедност и здравље на раду.

Обавеза информисања

Члан 56.

Послодавац је дужан да запослене или представнике запослених, односно Одбор упозна:

- 1) са ризицима на радном месту у радној средини и превентивним и корективним мерама и активностима које се односе на технолошки и радни процес код послодавца;
- 2) са предузетим мерама инспекције рада;
- 3) са извештајима о повредама на раду и професионалним болестима и о предузетим мерама за безбедност и здравље на раду;
- 4) о предузетим мерама за спречавање непосредне опасности по живот и здравље.

Обавеза сарадње

Члан 57.

Послодавац и представник запослених, односно Одбор и синдикат, дужни су да међусобно сарађују о питањима безбедности и здравља на раду, у складу са овим законом и другим прописима.

Права представника запослених

Члан 58.

Запослени, представник запослених, односно Одбор имају право да:

1) послодавцу дају предлоге о свим питањима која се односе на безбедност и здравље на раду;

2) захтевају од послодавца да предузме одговарајуће мере за отклањање или смањење ризика који угрожава безбедност и здравље запослених;

3) захтевају вршење надзора од стране инспекције рада, ако сматрају да послодавац није спровео одговарајуће мере за безбедност и здравље на раду.

Запослени наведени у члану 54. овог закона и ставу 1. овог члана не смеју да буду стављени у неповољан положај због својих активности.

Представник запослених, односно члан Одбора имају право да присуствују инспекцијском надзору.

IX. ЕВИДЕНЦИЈА, САРАДЊА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Обавеза вођења евиденција

Члан 59.

Послодавац је дужан да води и чува евиденције о:

1) радним местима са повећаним ризиком, запосленима који обављају послове на радним местима са повећаним ризиком и лекарским прегледима запослених који обављају те послове;

2) повредама на раду и професионалним болестима;

3) запосленима обученим за безбедан и здрав рад;

4) запосленима обученим за пружање прве помоћи;

5) извршеним прегледима и проверама опреме за рад;

6) извршеним испитивањима услова радне средине;

7) пријавама из члана 61. овог закона;

8) запосленима изложеним билошким штетностима групе 3 и/или групе 4;

9) лекарским прегледима запослених у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду;

10) запосленима који су изложени карциногенима или мутагенима, хемијским материјама и азбесту, као и о здравственом стању и изложености;

11) праћењу и контроли примене мера за безбедност и здравље на раду;

12) издатој личној заштитној опреми.

Евиденције из става 1. овог члана послодавац може водити у форми електронског документа, осим евиденције из става 1. тачка 3) овог закона.

Начин вођења и рокове чувања евиденција из става 1. овог члана прописује министар надлежан за послове рада.

Обрада података о личности

Члан 60.

Послодавац у евиденцијама из члана 59. овог закона уноси име и презиме запосленог и назив радног места.

Акти у поступку обезбеђивања претходног, периодичног и циљаног лекарског прегледа запосленог из члана 53. овог закона садрже податке о личности: име и презиме

лица, јединствени матични број грађана, односно датум рођења, место рођења и општина, занимање, ниво квалификације, назив радног места и податке о здравственом стању.

Извештај о повреди на раду и професионалној болести из члана 62. овог закона садрже податке о личности: име и презиме лица, пол, јединствени матични број грађана, односно датум рођења, пребивалиште, односно боравиште, ниво квалификације, податке о радном месту и повреди на раду, односно о врсти професионалне болести и о здравственом стању.

Подаци о личности из става 3. овог члана достављају се на коришћење организацијама надлежним за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање и Управи.

Акта која се установљавају подзаконским прописима којима се уређују превентивне мере из члана 7. овог закона не могу да садрже више података о личности од следећих података, и то: име и презиме, јединствени матични број грађана, датум рођења, место рођења и општина, занимање, ниво квалификације, назив радног места и податке о здравственом стању.

Пријава повреде на раду и професионалне болести

Члан 61.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка повреде на раду, усмено, у писаној форми или електронским путем пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од од пет дана од дана настанка повреде на раду, усмено или у писаној форми пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове лаку повреду на раду због које запослени није способан за рад више од три дана, као и опасну појаву која би могла да угрози безбедност и здравље запослених.

Послодавац је дужан да, најкасније у року од три дана од дана утврђивања, пријави надлежној инспекцији рада професионалну болест.

Министарство надлежно за послове рада је дужно да на својој интернет страници учини доступним контакте дежурних инспектора рада.

Извештавање о повреди на раду и професионалној болести

Члан 62.

Извештај о повреди на раду и професионалној болести који се догоде на радном месту, послодавац је дужан да достави запосленом који је претрпео повреду, односно код кога је утврђена професионална болест, организацијама надлежним за здравствено осигурање и Управи.

Извештај о повреди на раду се може поднети и електронским путем.

Садржај и начин издавања обрасца извештаја из става 1. овог члана прописује министар надлежан за послове рада.

Сарадња надлежних органа

Члан 63.

Послодавци, синдикати, осигуравајућа друштва, организације надлежне за здравствено и пензијско и инвалидско осигурање дужни су да сарађују и учествују у доношењу заједничких ставова о питањима унапређивања безбедности и здравља на раду, као и да се старају о развоју и унапређивању опште културе безбедности и здравља на раду, у складу са овим законом.

Организација надлежна за здравствено осигурање дужна је да министарству надлежном за послове рада достави податке о повредама на раду и професионалним болестима најмање једном годишње и то најкасније до 31. јануара наредне године за претходну годину, а на захтев министарства надлежног за послове рада и у крајем року.

Организација надлежна за пензијско и инвалидско осигурање дужна је да министарству надлежном за послове рада достави податке о оствареном праву на инвалидску пензију по основу повреде на раду и професионалне болести најмање једном годишње и то најкасније до 31. јануара наредне године за претходну годину, а на захтев министарства надлежног за послове рада и у краћем року.

Осигурање од повреда на раду

Члан 64.

Послодавац је дужан да запослене осигура за случај повреда на раду, ради обезбеђивања накнаде штете.

Финансијска средства за осигурање из става 1. овог члана падају на терет послодавца.

Х. СТРУЧНИ ИСПИТ И ИЗДАВАЊЕ ЛИЦЕНЦИ

Стручни испит

Члан 65.

За обављање послова безбедности и здравља на раду из члана 47. овог закона и послова одговорног лица полаже се одговарајући стручни испит.

За обављање послова координатора за безбедност и здравље на раду у фази израде пројекта и координатора за безбедност и здравље на раду у фази извођења радова полаже се одговарајући стручни испит.

Стручни испит из ст. 1. и 2. овог члана састоји се од општег и посебног дела и полаже се пред одговарајућим комисијама које образује министар надлежан за послове рада. Чланови комисија имају право на накнаду за свој рад.

Пре полагања одговарајућег стручног испита из ст. 1. и 2. овог члана кандидат је дужан да обави припрему за полагање стручног испита.

Припрему за полагање одговарајућег стручног испита може да организује Управа или правно лице којем је министар надлежан за послове рада издао овлашћење за обављање тих послова.

Програм и начин припреме и полагања стручног испита, из ст. 1. и 2. овог члана прописује министар надлежан за послове рада.

Услове у погледу програма, кадра, простора и опреме за правно лице за обављање послова припреме за полагање одговарајућег стручног испита прописује министар надлежан за послове рада.

За припрему, полагање одговарајућег стручног испита и издавање овлашћења за припрему за полагање стручног испита плаћа се републичка административна такса у складу са законом.

Издавање и обнављање лиценци

Члан 66.

Министар надлежан за послове рада решењем издаје, односно обнавља лиценцу:

- 1) саветнику за безбедност и здравље на раду;
- 2) сараднику за безбедност и здравље на раду;
- 3) координатору за безбедност и здравље на раду у фази израде пројекта;
- 4) координатору за безбедност и здравље на раду у фази извођења радова;
- 5) одговорном лицу за обављање послова прегледа и провере опреме за рад;
- 6) одговорном лицу за обављање послова испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености;
- 7) одговорном лицу за обављање послова испитивања услова радне средине – биолошких штетности;

8) правном лицу или предузетнику за обављање послова безбедности и здравља на раду;

9) правном лицу за обављање послова прегледа и провере опреме за рад;

10) правном лицу за обављање послова испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености;

11) правном лицу за обављање послова испитивања услова радне средине – биолошких штетности.

Захтев за издавање и обнављање лиценце, подноси се Управи, ради утврђивања испуњености услова за издавање лиценце.

1. Општи услови за издавање и обнављање лиценци

Члан 67.

Лиценце из члана 66. овог закона министар надлежан за послове рада издаје са роком важења од пет година. Лиценца се може обновити на начин и под условима под којима се издаје, с тим да се захтев за обнављање лиценце мора поднети најкасније 60 дана пре истека рока важења лиценце.

Републичку административну таксу за издавање лиценце из става 1. овог члана, сноси подносилац захтева за издавање, односно обнављање лиценце.

Лиценце из члана 66. став 1. тач. од 1) до 7) овог закона могу се издати, односно обновити подносиоцу захтева, ако лиценца издата у складу са овим законом није одузета у претходних пет година и ако није правноснажном судском одлуком осуђен за кривично дело за непредузимање мера заштите на раду, изазивање опасности необезбеђивањем мера заштите на раду, непрописно и неправилно извођење грађевинских радова и неовлашћено бављење пословима безбедности и здравља на раду, односно да му правноснажном судском одлуком није изречена мера безбедности у складу са кривичним закоником, и то: забрана вршења позива, делатности и дужности због које не може обављати послове у области безбедности и здравља на раду.

Лице из члана 66. став 1. тач. од 1) до 7) овог закона уз захтев за обнављање лиценце, подноси и доказ о спроведеној континуираној едукацији у складу са овим законом и прописима донетим за спровођење овог закона.

Лице које је правоснажном судском одлуком осуђено за кривично дело или коме је изречена мера безбедности из става 3. овог члана, дужно је да поново полаже одговарајући стручни испит.

Лицима која су из оправданих разлога утврђених законом (привремена спреченост за рад дужа од шест месеци, трудноћа, породилско одсуство, одсуство са рада ради неге детета, одлазак на одслужење, односно дослужење војног рока, упућивање на рад у иностранство од стране послодавца или у оквиру међународно-техничке или просветно-културне сарадње, дипломатска, конзуларна и друга представништва, избора, односно именована на функцију у државном органу, синдикату, политичкој организацији или на другу јавну функцију чије вршење захтева да привремено престане даљи ради код послодавца) спречена да обављају послове у области безбедности и здравља на раду за које је издата лиценца из члана 66. став 1. тач. од 1) до 7) овог закона, продужава се рок за издавање, односно обнављање лиценце за период за који су трајали наведени разлози. Захтев за продужавање рока важења лиценце са одговарајућим доказима о спречености за обављање послова у области безбедности и здравља на раду, подносе се Управи у року од 15 дана од престанка наведених разлога.

Лиценце из члана 66. став 1. тач. од 8) до 11) овог закона могу се издати, односно обновити подносиоцу захтева, ако испуњава прописане услове у погледу просторија и техничке опремљености за обављање делатности и ако оснивачу или са њим повезаном лицу у смислу прописа о привредним друштвима лиценца издата у складу са овим законом није одузета у претходних пет година.

Начин издавања, обнављања или одузимања лиценци из члана 66. овог закона прописује министар надлежан за послове рада.

**2. Услови за издавање лиценце физичком лицу
Саветник, односно сарадник за безбедност и здравље на раду**

Члан 68.

Лиценцу за обављање послова саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду може да добије физичко лице које има одговарајући ниво квалификације из члана 45, односно 46. овог закона, има положен одговарајући стручни испит и испуњава услове из члана 67. став 3. овог закона.

Координатор у фази израде пројекта

Члан 69.

Лиценцу за обављање послова координатора за безбедност и здравље на раду у фази израде пројекта може да добије физичко лице које има стечено високо образовање одговарајуће струке обима од најмање 300 ЕСПБ бодова, у области: архитектуре, грађевинског инжењерства, електротехничког и рачунарског инжењерства, машинског инжењерства рударског-инжењерства, саобраћајног инжењерства или технолошког инжењерства; лиценцу за одговорног пројектанта у складу са прописима о планирању и изградњи; положен стручни испит за обављање послова координатора за израду пројекта у складу са прописом о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима и испуњава услове из члана 67. став 3. овог закона.

Координатор у фази извођења радова

Члан 70.

Лиценцу за обављање послова координатора за безбедност и здравље на раду у фази извођења радова може да добије физичко лице које има стечено високо образовање одговарајуће струке обима од најмање 240 ЕСПБ бодова, у области: архитектуре, грађевинског инжењерства, електротехничког и рачунарског инжењерства, инжењерства заштите животне средине и заштите на раду, машинског инжењерства, рударског-инжењерства, саобраћајног инжењерства или технолошког инжењерства; положен стручни испит за обављање послова координатора за извођење радова у складу са прописом о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима и најмање три године радног искуства на: пословима изградње објеката или пословима безбедности и здравља на раду код извођача радова и испуњава услове из члана 67. став 3. овог закона.

Одговорно лице за преглед и проверу опреме за рад

Члан 71.

Лиценцу за обављање послова одговорног лица за преглед и проверу опреме за рад може да добије физичко лице које има стечено високо образовање одговарајуће струке обима од најмање 240 ЕСПБ бодова, и то: дипломирани инжењер машинства или специјалиста струковни инжењер машинства или дипломирани инжењер рударства или специјалиста струковни инжењер рударства, дипломирани инжењер електротехнике и рачунарства или специјалиста струковни инжењер електротехнике и рачунарства, дипломирани инжењер технологије или специјалиста струковни инжењер технологије, дипломирани инжењер заштите на раду или специјалиста струковни инжењер заштите на раду, положен стручни испит из члана 65. овог закона, најмање три године радног искуства на тим пословима или најмање пет година радног искуства у струци и испуњава услове из члана 67. став 3. овог закона.

Одговорно лице за испитивање услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености

Члан 72.

Лиценцу за обављање послова одговорног лица за испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености може да добије физичко лице које има стечено високо образовање одговарајуће струке на нивоу еквивалентном академским студијама односно струковним студијама обима од најмање 240 ЕСПБ бодова, и то: дипломирани инжењер технологије или дипломирани хемичар или дипломирани физикохемичар или специјалиста струковни инжењер технологије или специјалиста струковни хемичар или специјалиста струковни физикохемичар, дипломирани инжењер машинства или дипломирани инжењер електротехнике и рачунарства или дипломирани физичар или специјалиста струковни инжењер машинства или специјалиста струковни инжењер електротехнике и рачунарства или специјалиста струковни физичар или дипломирани инжењер рударства или специјалиста струковни инжењер рударства, дипломирани инжењер заштите на раду или специјалиста струковни инжењер заштите на раду, положен стручни испит из члана 65. овог закона и најмање три године радног искуства на тим пословима или најмање пет година радног искуства у струци и испуњава услове из члана 67. став 3. овог закона.

Одговорно лице за испитивање услова радне средине – биолошке штетности

Члан 73.

Лиценцу за обављање послова одговорног лица за обављање послова испитивања услова радне средине – биолошких штетности може да добије физичко лице које има стечено високо образовање одговарајуће струке на нивоу еквивалентном академским студијама односно струковним студијама обима од најмање 240 ЕСПБ бодова, и то: дипломирани биолог или дипломирани еколог или дипломирани молекуларни биолог и физиолог или специјалиста струковни биолог или специјалиста струковни еколог, положен стручни испит из члана 65. овог закона и најмање три године радног искуства на тим пословима или најмање пет година радног искуства у струци и испуњава услове из члана 67. став 3. овог закона.

3. Услови за издавање лиценце правном лицу или предузетнику

Обављање послова безбедности и здравља на раду

Члан 74.

Лиценцу за обављање послова безбедности и здравља на раду, из члана 47. овог закона, може да добије правно лице или предузетник, које има у радном односу најмање три запослена који имају лиценцу саветника за безбедност и здравље на раду и најмање три године радног искуства на тим пословима или у радном односу има најмање два запослена који имају лиценцу саветника за безбедност и здравље на раду и најмање три године радног искуства на тим пословима и најмање једног запосленог који има стечено високо образовање на студијама првог степена од најмање 240 ЕСПБ бодова из области инжењерства заштите на раду и испуњава услове из члана 67. став 7. овог закона.

Обављање послова прегледа и провере опреме за рад

Члан 75.

Лиценцу за обављање послова прегледа и провере опреме за рад може да добије правно лице које по основу права својине, закупа или лизинга поседује инструменте и уређаје у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду, методологије вршења одређених прегледа и провера, у радном односу има најмање: једног запосленог инжењера машинства или специјалисту струковног инжењера машинства или дипломираног инжењера рударства или специјалисту струковног инжењера рударства,

једног запосленог дипломираног инжењера електротехнике и рачунарства или специјалисту струковног инжењера електротехнике и рачунарства, једног запосленог дипломираног инжењера технологије или специјалисту струковног мастер инжењера технологије, једног запосленог дипломираног инжењера заштите на раду или специјалисту струковног инжењера заштите на раду и које има у радном односу на неодређено време са пуним радним временом одговорно лице са лиценцом за обављање послова прегледа и провере опреме за рад и испуњава услове из члана 67. став 7. овог закона.

Обављање послова испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености

Члан 76.

Лиценцу за обављање послова испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености може да добије правно лице које по основу права својине, закупа или лизинга поседује инструменте и уређаје, односно лабораторије за испитивања и анализе у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду, методологије вршења одређених прегледа и испитивања, у радном односу има најмање: једног запосленог дипломираног инжењера технологије или дипломираног хемичара или дипломираног физикохемичара или специјалисту струковног инжењера технологије или специјалисту струковног хемичара или специјалисту струковног физикохемичара, једног дипломираног инжењера машинства или дипломираног инжењера електротехнике и рачунарства или дипломираног физичара или специјалисту струковног инжењера машинства или специјалисту струковног инжењера електротехнике и рачунарства или специјалисту струковног физичара или дипломираног инжењера рударства или специјалисту струковног инжењера рударства, једног дипломираног инжењера заштите на раду или специјалисту струковног инжењера заштите на раду и које има у радном односу на неодређено време са пуним радним временом одговорно лице са лиценцом за обављање послова испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености и испуњава услове из члана 67. став 7. овог закона.

Обављање послова испитивања услова радне средине – биолошких штетности

Члан 77.

Лиценцу за обављање послова испитивања услова радне средине – биолошких штетности може да добије правно лице које по основу права својине, закупа или лизинга поседује инструменте и уређаје, односно лабораторије за испитивања и анализе у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду, методологије испитивања присутности биолошких штетности у радној средини, и то квантитативном и квалитативном анализом узорка присутности биолошких штетности, у радном односу има најмање једног запосленог дипломираног биолога или дипломираног еколога или дипломираног молекуларног биолога и физиолога или специјалисту струковног биолога или специјалисту струковног еколога и које има у радном односу на неодређено време са пуним радним временом одговорно лице са лиценцом за обављање послова испитивања услова радне средине – биолошких штетности и испуњава услове из члана 67. став 7. овог закона.

Престанак важења лиценце

Члан 78.

Лиценца престаје да важи:

- 1) истеком рока за који је издата;
- 2) на основу захтева физичког лица као носиоца лиценце;
- 3) на основу захтева одговорног лица у правном лицу;

4) одузимањем лиценце;

5) престанком рада правног лица или предузетника у складу са законом.

Захтев за престанак важења лиценце из става 1. тач. 2) и 3) овог члана подноси се Управи.

Престанком важења лиценце Управа брише носиоца лиценце из евиденције.

Одузимање лиценце

Члан 79.

Министар надлежан за послове рада може решењем одузети лиценцу:

1) правном лицу или предузетнику за обављање послова безбедности и здравља на раду, из члана 66. тачка 8) овог закона, ако утврди да послове обавља супротно закону;

2) правном лицу за обављање послова прегледа и провере опреме за рад и испитивања услова радне средине, из члана 66. тач. од 9) до 11) овог закона, ако утврди да послове обавља супротно закону;

3) физичком лицу из члана 66. тач. од 1) до 4) овог закона ако утврди да несавесно и нестручно обавља послове за које му је лиценца издата;

4) одговорном лицу из члана 66. тач. од 5) до 7) овог закона ако утврди да несавесно и нестручно обавља послове за које му је лиценца издата;

5) имаоцу лиценце, ако у периоду важења лиценце престане да испуњава услове из чл. од 68. до 77. овог закона.

Правно лице, предузетник и физичко лице коме је решењем министра надлежног за послове рада одузета лиценца може поново да поднесе захтев за издавање лиценце након истека пет година од дана одузимања лиценце.

Министар надлежан за послове рада може решењем одузети овлашћење правном лицу из члана 50. овог закона ако утврди да послове обавља супротно закону.

Министарство надлежно за послове рада на својој интернет страници објављује списак правних и физичких лица којима су издате, одузете или престале да важе лиценце за обављање послова у области безбедности и здравља на раду, као и овлашћење за организатора континуиране едукације.

Писани предлог за одузимање лиценци из члана 66. став 1. тач. од 1) до 4) овог закона са доказима, инспектор рада доставља Управи у року од 15 дана од дана извршеног инспекцијског надзора.

Члан 80.

Решење министра надлежног за послове рада о издавању, обнављању или одузимању лиценце коначно је у управном поступку.

Против решења из чл. 66. и 79. овог закона може се покренути управни спор.

XI. УПРАВА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Члан 81.

У саставу министарства надлежног за послове рада образује се Управа за безбедност и здравље на раду, која обавља послове државне управе са циљем унапређивања и развоја безбедности и здравља на раду, односно смањења повреда на раду, професионалних болести и болести у вези са радом.

Члан 82.

Управа обавља следеће послове:

1) припрема прописе у области безбедности и здравља на раду, као и мишљења за њихову примену;

2) припрема стручне основе за израду стратегије безбедности и здравља на раду и прати њено спровођење;

3) прати и анализира стање безбедности и здравља на раду и припрема ставове за јединствено уређивање мера безбедности и здравља на раду које су предмет овог закона и других прописа;

4) истражује и подстиче развој у области безбедности и здравља на раду;

5) пружа стручну помоћ у области безбедности и здравља запослених;

6) даје сагласност на методологије за обављање послова прегледа и испитивања у области безбедности и здравља на раду;

7) проучава узроке и појаве који за последицу имају повреде на раду, професионалне болести и болести у вези са радом;

8) организује полагање стручних испита из члана 65. овог закона;

9) врши надзор над радом правних лица и предузетника, као и одговорних лица са лиценцом и припрема предлоге решења за издавање и одузимање лиценци из чл. 66. и 79. овог закона;

10) припрема предлоге решења за издавање овлашћења правним лицима из чл. 50. и 65. овог закона, о чему води евиденцију и врши надзор над њиховим радом;

11) води регистар повреда на раду;

12) прикупља и анализира податке о повредама на раду, професионалним болестима, болестима у вези са радом и појавама које утичу на здравље запослених;

13) води евиденцију о положеним стручним испитима;

14) води и ажурира регистар о издатим, обновљеним и одузетим лиценцама;

15) обавља информационо-документациону делатност у области безбедности и здравља запослених;

16) организује саветовања, врши едукацију запослених, послодаваца, лица за безбедност и здравље на раду, инспектора и др., објављује различите материјале и информише јавност о стању у области безбедности и здравља на раду;

17) стара се о примени међународних аката у области безбедности и здравља на раду;

18) подстиче образовање и развијање културе рада у области безбедности и здравља на раду, стара се о додели националних признања у области безбедности и здравља на раду, о чему води евиденцију у коју уноси име и презиме физичког лица;

19) обавља друге послове одређене законом.

У поступку организовања полагања стручних испита из члана 65. овог закона и припреме предлога решења за издавање и одузимање лиценци из чл. 66, 78. и 79. овог закона, врши се обрада података о личности: име, име једног родитеља и презиме лица, датум и место рођења, јединствени матични број грађана, место и адреса пребивалишта, односно боравишта, врста и ниво квалификације, послови које лице обавља, контакт телефон, телефакс и адреса електронске поште.

ХП. НАЦИОНАЛНА ПРИЗНАЊА

Члан 83.

Ради унапређења безбедности и здравља на раду у Републици Србији, правним и физичким лицима, Одбору за безбедност и здравље на раду, организацијама и удружењима, за изузетна постигнућа у области безбедности и здравља на раду, могу се доделити национална признања из области безбедности и здравља на раду (у даљем тексту: признања).

Врсте признања јесу:

1) Повеља „28. април”;

2) Плакета „28. април”;

3) Похвалница „28. април”.

Повеља „28. април” додељује се правном лицу или предузетнику, у три категорије (до 50 запослених, од 51 до 250 запослених и преко 251 запослених) по групама делатности

из чл. 44. и 45. овог закона – за посебан допринос и афирмацију безбедности и здравља на раду, кроз њихово законито, благовремено и превентивно поступање у примени утврђених мера.

Плакета „28. април” додељује се физичким лицима, организацијама и удружењима за постигнуте резултате и заслуге у промоцији безбедности и здравља на раду.

Похвалница „28. април” додељује се саветнику, односно сараднику за безбедност и здравље на раду, представнику запослених, Одбору за безбедност и здравље на раду, организацијама и удружењима који својим радом доприносе подизању свести код запослених о значају безбедности и здравља на раду.

Признања се додељују на Дан безбедности и здравља на раду у Републици Србији 28. априла.

Иницијативу за доделу признања Управи могу поднети правна и физичка лица, предузетници, организације запослених и послодаваца и друга удружења.

Испуњеност услова за доделу признања испитује Управа уз учешће представника социјалних партнера, односно репрезентативних организација запослених и послодаваца, инспектора рада и других стручњака из области безбедности и здравља на раду.

Предлог за доделу признања Управа доставља министру надлежном за послове рада.

Садржину и изглед националних признања прописује министар надлежан за послове рада.

ХШ. НАДЗОР

Инспекцијски надзор

Члан 84.

Инспекцијски надзор над применом овог закона, прописа донетих на основу овог закона, техничких и других мера које се односе на безбедност и здравље на раду, као и над применом мера безбедности и здравља на раду утврђених актом о процени ризика, колективним уговором, правилником о безбедности и здрављу на раду или уговором о раду, врши министарство надлежно за послове рада преко инспектора рада.

Члан 85.

Послове инспекцијског надзора у области безбедности и здравља на раду обављају инспектори рада који имају стечено високо образовање у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова у оквиру образовно-научног поља друштвено-хуманистичких наука, техничко-технолошких наука, природно-математичких наука или медицинских наука, најмање три године радног искуства у струци и положен стручни испит за обављање послова безбедности и здравља на раду.

Члан 86.

У поступку инспекцијског надзора инспектор рада има право и дужност да предузима радње којима се контролишу безбедност и здравље на раду, а нарочито хигијена и услови рада, производња, коришћење и одржавање средстава за рад, личне заштитне опреме, хемијске материје и др., као и да:

- 1) прегледа опште и појединачне акте, евиденције и другу документацију;
- 2) саслуша и узима изјаве од одговорних и заинтересованих лица;
- 3) прегледа средства за рад, средства и опрему за личну заштиту на раду и друга средства која се користе у процесу рада или су на било који начин повезана са процесом рада;

- 4) налаже мерења која обавља друга стручна организација када послодавац самостално или преко одређене стручне организације врши мерења у одговарајућим областима, а резултати извршеног мерења пружају основ за то;

5) послодавцима, запосленим, њиховим представницима и синдикату даје обавештења и савете у области безбедности и здравља на раду, као и о мерама чијом применом се обезбеђује извршавање овог закона на најефикаснији начин;

6) у складу са поднетим захтевом, послодавца и запосленог или представника запослених обавести о извршеном инспекцијском надзору и утврђеном стању;

7) предузима друге радње за које је овлашћен другим прописом.

Члан 87.

Послодавац је дужан да, ради вршења надзора, омогући инспектору рада:

1) улазак у објекте и просторије, у свако доба када има запослених на раду;

2) одреди најмање једног запосленог који ће инспектору пружати потребне информације и обавештења, дати податке, акте и документацију;

3) увид у примењене мере безбедности и здравља на раду на средствима за рад и у радној средини;

4) увид у личну заштитну опрему;

5) увид у податке и евиденције о производњи, коришћењу и складиштењу хемијских материја.

Члан 88.

Инспектор рада дужан је да изврши надзор одмах, након пријаве послодавца, односно органа за унутрашње послове, здравствене установе или на основу сазнања о свакој смртној, тешкој или колективној повреди на раду, која се догоди на радном месту и у радној средини, као и опасној појави која би могла да угрози безбедност и здравље на раду, односно одмах по пријему захтева, односно обавештења из члана 38. ст. 3. и 4. овог закона.

У поступку вршења надзора смртне, тешке или колективне повреде на раду инспектора рада и другог надлежног органа, у циљу обезбеђивања доказа, послодавац је дужан да заустави рад на радном месту, односно средствима за рад на којима су се оне догодиле.

Члан 89.

Инспектор рада дужан је да послодавцу, односно запосленом наложи предузимање мера и радњи за отклањање узрока који су изазвали повреде, довели до настанка опасности по безбедност и здравље на раду, односно које могу спречити настанак повреде и умањити или отклонити опасности по безбедност или здравље на раду.

Инспектор рада је дужан да, за време трајања околности које доводе до угрожавања безбедности и здравља запосленог, забрани рад на радном месту код послодавца, а нарочито када утврди:

1) да су непосредно угрожени безбедност и здравље запосленог;

2) да се користи средство за рад на коме нису примењене мере за безбедност и здравље на раду;

3) да запослени не користи прописану личну заштитну опрему;

4) да запослени ради на радном месту са повећаним ризиком, а не испуњава прописане услове за рад на том радном месту, као и ако се није подвргао лекарском прегледу у прописаном року;

5) да запослени није обучен за безбедан и здрав рад;

6) да послодавац није спровео мере или извршио радње које му је, ради отклањања неправилности које могу да угрозе безбедност и здравље запосленог, наложио инспектор рада.

Инспектор рада је дужан да, забрану рада из ст. 1. и 2. овог члана јавно истакне на радном месту, а радно место и средство за рад видно обележи.

Ако примена мера, односно потреба за усаглашавањем са прописаним мерама заштите безбедности и здравља на раду представља недостатак за чије су отклањање потребна већа инвестициона улагања, а живот и здравље запослених нису теже угрожени, инспектор рада може наложити послодавцу да сачини посебан програм о поступном отклањању недостатака са утврђеним роковима за њихово отклањање.

Инспектор рада може да наложи да се спроведе и опште призната мера којом се може отклонити опасност при раду или смањити ризик по здравље запосленог, у мери у којој је то могуће.

Члан 90.

Инспектор рада је дужан да забрани рад на привременим или покретним градилиштима када утврди да су непосредно угрожени безбедност и здравље запосленог.

Забрана рада из става 1. овог члана изриче се инвеститору, односно заступнику инвеститора у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима и траје док трају околности које доводе до угрожавања безбедности и здравља запосленог, а најмање осам дана од дана изрицања забране рада.

Инспектор рада је дужан да забрану рада из става 1. овог члана јавно истакне на градилишту, а градилиште видно обележи.

Члан 91.

Предузимање мера и радњи чијом применом и извршавањем се, у складу са одредбама овог закона, обезбеђује заштита безбедности и здравља на раду запослених - инспектор рада налаже решењем.

Против решења инспектора рада може се изјавити жалба министру надлежном за послове рада, у року од 15 дана од дана достављања решења.

Жалба не одлаже извршење решења којим је наређена забрана рада.

Решење министра надлежног за послове рада, донето поводом жалбе, коначно је у управном поступку и против њега се може покренути управни спор.

Члан 92.

Послодавац је дужан да, у року који одреди инспектор рада, предузме наложене мере и отклони утврђене недостатке или неправилности.

Послодавац је дужан да у року од осам дана од истека рока за отклањање утврђеног недостатка или неправилности, обавести у писаној форми, надлежну инспекцију о извршењу наложене обавезе.

XIV. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 93.

Новчаном казном од 1.500.000 до 2.000.000 динара, казниће се за прекршај послодавац са својством правног лица:

1) ако не обезбеди и не спроводи превентивне мере безбедности и здравља на раду утврђене овим законом и прописима донетим на основу овог закона (члан 9. став 1);

2) ако запосленом не обезбеди безбедност и здравље у свим активностима послодавца и на свим нивоима организовања рада и радног процеса (члан 9. став 2);

3) ако приликом организовања рада и радног процеса не обезбеди превентивне мере ради заштите живота и здравља запослених, укључујући пружање информација и обуку запослених, као и ако за њихову примену не обезбеди потребна финансијска средства (члан 12. став 1);

4) ако актом у писаној форми не именује саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду (члан 15. став 1. тачка 1);

5) ако запосленом одреди да обавља послове у радној средини на којима нису спроведене мере безбедности и здравља на раду (члан 15. став 1. тачка 2);

6) ако не изврши обуку запосленог за безбедан и здрав рад (члан 15. став 1. тачка 4, чл. 32. и 33);

7) ако запосленима не обезбеди коришћење личне заштитне опреме у складу са актом о процени ризика (члан 15. став 1. тачка 5);

8) ако не обезбеди одржавање у исправном стању средстава за рад и личне заштитне опреме (члан 15. став 1. тачка 6);

9) ако на основу акта о процени ризика и оцене здравствене установе која обавља делатност медицине рада не обезбеди у складу са овим законом прописане лекарске прегледе запослених (члан 15. став 1. тачка 8);

10) ако не обезбеди пружање прве помоћи, као и ако не обучи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи (члан 15. став 1. тачка 9);

11) ако не заустави сваку врсту рада који представља непосредну опасност за живот или здравље запослених (члан 15. став 1. тачка 10);

12) ако у писменој форми не донесе акт о процени ризика за сва радна места у радној средини и не утврди начин и мере за отклањање ризика, као и када не измени акт о процени ризика у случају појаве сваке нове опасности и промене нивоа ризика у процесу рада, увођењем новог радног места, нове технологије и промене радне средине (члан 16. ст. 1. и 3);

13) ако не интегрише мере утврђене актом о процени ризика у све активности и на свим нивоима (члан 16. став 2);

14) ако на основу оцене здравствене установе која обавља делатност медицине рада актом о процени ризика не одреди посебне здравствене услове које морају испуњавати запослени на радном месту са повећаним ризиком (члан 17. став 1);

15) ако не обезбеди личну заштиту опрему у исправном стању и ако не спроведе обуку за њено правилно коришћење (члан 18);

16) ако не обезбеди средства и опрему за пружање прве помоћи узимајући у обзир процењене ризике, технолошки процес, организацију, природу и обим процеса рада, број запослених који учествују у процесу рада, број радних смена, број локацијски одвојених јединица, учесталост повреда на раду и удаљеност до најближе медицинске помоћи (члан 19);

17) ако за радове на изградњи објекта у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима, не изради прописан елаборат о уређењу градилишта и ако исти не достави надлежној инспекцији рада уз извештај о почетку рада, најмање осам дана пре почетка извођења радова (члан 22. став 1);

18) ако не организује послове безбедности и здравља на раду, односно ако за обављање тих послова одреди лице које нема, у складу са овим законом, положен стручни испит за обављање послова безбедности и здравља на раду и лиценцу за обављање послова саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду (члан 43. став 4);

19) ако у делатностима грађевинарства, пољопривреде, шумарства и рибарства, рударства, прерађивачке индустрије, снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизације (осим трговине електричном енергијом и гасовитим горивима преко гасоводне мреже), снабдевања водом, управљања отпадним водама, контролисања процеса уклањања отпада, трговине на велико, саобраћаја и складиштења и сличним активностима, као и у делатностима здравствене и социјалне заштите не одреди саветника за безбедност и здравље на раду који испуњава услове прописане овим законом (члан 45);

20) ако у делатностима трговине на мало, поправке моторних возила и мотоцикала, услуга смештаја и исхране, информисања и комуникација, финансијским и осигурања, пословања некретнинама, стручним, научним, иновационим, административним и помоћним услужним делатностима, државне управе и одбране, обавезног социјалног осигурања, образовања, уметности, забаве и рекреације, остале услужне делатности; делатност домаћинства као послодавца; делатност домаћинства која производе робу и услуге за сопствене потребе и делатност екстериторијалних организација и тела не одреди

саветника за безбедност и здравље на раду који испуњава услове прописане овим законом (члан 46);

21) ако одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка повреде на раду, усмено или у писаној форми не пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду (члан 61. став 1);

22) ако не достави запосленом који је претрпео повреду, односно код кога је утврђена професионална болест, организацији надлежној за здравствено осигурање и Управи извештај о повреди на раду и професионалној болести који се догоде на радном месту (члан 62. став 1);

23) ако запослене не осигура за случај повреда на раду, ради обезбеђивања накнаде штете (члан 64. став 1).

Новчаном казном од 400.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана послодавац који је приватни предузетник.

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана директор, односно друго одговорно лице код послодавца.

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана послодавац физичко лице.

Члан 94.

Новчаном казном од 1.000.000 до 1.500.000 динара казниће се за прекршај послодавац са својством праваног лица:

1) ако општим актом не утврди права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду (члан 14);

2) ако не обавештава запослене и представнике запослених о опасностима од повреда на раду и општећења здравља који настају увођењем нових технологија и средстава за рад, односно ако у таквим случајевима не донесе одговарајућа упутства за безбедан и здрав рад (члан 15. став 1. тачка 3);

3) ако не ангажује правно лице са лиценцом ради спровођења превентивних и периодичних прегледа и провере опреме за рад, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине, односно хемијских, физичких и биолошких штетности (члан 15. став 1. тачка 7);

4) ако не обавести све запослене, који јесу или који би могли да буду изложени озбиљној, неизбежној и непосредној опасности, о присутним ризицима и мерама које су предузете или ће бити предузете у циљу заштите и не предузме мере и изда упутства како би омогућио запосленима да у случају озбиљне, неизбежне и непосредне опасности престану да раде и/или одмах напусте радно место и оду на безбедно место (члан 20. ст. 1. и 2);

5) ако одмах, од настанка, усмено и у писменој форми не пријави надлежној инспекцији рада извођење хитних радова на инфраструктурним објектима ради отклањања кварова или изненадног и неконтролисаног догађаја на објекту (члан 22. став 2);

6) ако са другим послодавцем, са којим дели радни простор у обављању послова, не закључи споразум о примени прописаних мера за безбедност и здравље на раду запослених и не одреди лице за координацију спровођења заједничких мера којим се обезбеђује безбедност и здравље свих запослених (члан 23);

7) ако не предузме мере да спречи приступ у круг објекта лицима и средствима саобраћаја која немају основа да се налазе у њима (члан 24);

8) ако запосленима да на употребу опрему за рад и личну заштитну опрему који нису усаглашени са прописаним техничким захтевима или није обезбедио упутство за њихову употребу и одржавање, као и ако није обезбедио упутства за безбедан рад по прописима о безбедности и здрављу на раду за коришћење опреме за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду (члан 28);

9) ако запосленима да на коришћење опасне хемијске материје и друге хемијске материје за које је прописана обавеза израде и достављања безбедносног листа, а није учинио доступним безбедносни лист, или ако нису обезбеђене све мере које произлазе из садржаја безбедносног листа (члан 29);

10) ако не сачини посебан програм о поступном отклањању недостатака који су утврђени актом о процени ризика, односно ако не утврди рокове за реализацију програма (члан 31);

11) ако запосленог, на начин утврђен овим законом, не упозна о обављању процеса рада на безбедан начин, када технолошки процес рада захтева додатно обучи за безбедан и здрав рад (члан 35. ст. 1. и 2);

12) ако запосленој за време трудноће, запосленом млађем од 18 година живота особама са инвалидитетом и професионално оболелим не обезбеди писано обавештење о резултатима процене ризика на радном месту на које су одређени, као и мерама којима се ризици отклањају (члан 35. став 4);

13) ако што је могуће пре свако лице, које се по било ком основу налази у радној средини, не упозори на опасна места и штетности по здравље које се јављају у технолошком процесу, односно на мере безбедности које мора да примени, као и ако га не усмери на безбедне зоне кретања (члан 36. став 1);

14) ако видно не обележи и истакне ознаке за безбедност и/или здравље запослених (члан 36. став 3);

15) ако не обавести надлежану инспекцију рада кад запослени одбије да ради у случајевима утврђеним чланом 38. став 1. овог закона (члан 38. став 4);

16) ако претходно не упозна правно лице које ангажује за обављање послова безбедности и здравља на раду са технолошким процесом, ризицима у процесу рада и мерама за отклањање ризика (члан 48);

17) ако запосленом на радном месту са повећаним ризиком пре почетка рада не обезбеди претходни, односно периодични лекарски преглед (члан 53. став 1);

18) ако запосленом који рад обавља ноћу, у складу са законом, не обезбеди претходни и периодични лекарски преглед (члан 53. став 2);

19) ако запосленог који обавља послове на радном месту са повећаним ризиком, за кога се у поступку периодичног лекарског прегледа утврди да не испуњава прописане здравствене услове за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком, не премести на друго радно место које одговара његовим здравственим способностима (члан 53. став 4).

Новчаном казном од 200.000 до 400.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана послодавац који је приватни предузетник.

Новчаном казном од 30.000 до 150.000 казниће се за прекршај из става 1. овог члана директор, односно друго одговорно лице код послодавца.

Новчаном казном од 30.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана послодавац физичко лице.

Члан 95.

Новчаном казном од 300.000 динара казниће се за прекршај послодавац са својством правног лица:

1) ако здравственој установи која обавља делатност медицине рада коју ангажује, не обезбеди услове за самостално обављање послова заштите здравља запослених (члан 17. став 2);

2) ако за обављање послова безбедности и здравља на раду ангажује правно лице које нема одговарајућу лиценцу (члан 43. став 5);

3) ако запосленима не омогући да бирају свог представника за безбедност и здравље на раду или не именује свог представника (члан 54);

4) ако представнику запослених, односно Одбору не омогући омогући да буду консултовани унапред и благовремено у вези свих мера које могу значајно да утичу на безбедност и здравље запослених; организовања послова безбедности и здравље на раду и одређивања запослених из члана 15. став 1. тач. 9) и 11) овог закона; доношења аката који се односе на безбедност и здравље на раду; планирања и организовања обуке из члана 32. овог закона (члан 55. став 1);

5) ако не упозна запослене, представника запослених, односно Одбор са ризицима на радном месту у радној средини и превентивним и корективним мерама и активностима које се односе на технолошки и радни процес код послодавца, или са извештајима о повредама на раду и професионалним болестима и о предузетим мерама за безбедност и здравље на раду, или са мерама предузетим за спречавање непосредне опасности по живот и здравље (члан 56);

6) ако не води и не чува прописане евиденције (члан 59);

7) ако најкасније у року од три дана од дана утврђивања, надлежној инспекцији рада не пријави професионалну болест (члан 61. став 3).

Новчаном казном од 150.000 динара казниће се за прекршај из става 1. тачка 2. овог члана послодавац који је приватни предузетник.

Новчаном казном од 40.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана директор, односно друго одговорно лице код послодавца.

Новчаном казном од 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана послодавац физичко лице.

Члан 96.

Новчаном казном од 300.000 динара казниће се за прекршај здравствена установа која обавља делатност медицине рада ако не достави прописани извештај о лекарском прегледу запосленог (члан 51. став 2. тачка б).

Новчаном казном од 40.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у здравственој установи.

Члан 97.

Новчаном казном од 300.000 динара казниће се за прекршај правно лице:

1) ако не изда стручни налаз о извршеном прегледу и провери опреме за рад или испитивању услова радне средине (члан 15. став 3);

2) ако обавља послове безбедности и здравља на раду из члана 47. овог закона, а нема одговарајућу лиценцу (члан 66. став 1. тачка 8);

3) ако обавља послове прегледа и провере опреме за рад, испитивања услова радне средине, односно хемијских и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености и испитивања услова радне средине – биолошких штетности, а нема одговарајућу лиценцу (члан 66. став 1. тач. 9, 10. и 11).

Новчаном казном од 150.000 динара казниће се за прекршај из става 1. тачка 2. овог члана послодавац који је приватни предузетник.

Новчаном казном од 40.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу, као и лице у правном лицу које, без одговарајуће лиценце (члан 66. став 1. тач. 5, 6. и 7), обавља послове одговорног лица за које је прописано поседовање лиценце.

Члан 98.

Новчаном казном од 50.000 динара казниће се за прекршај саветник, односно сарадник за безбедност и здравље на раду ако не обавља послове одређене овим законом (члан 47).

Члан 99.

Новчаном казном од 20.000 динара казниће се за прекршај запослени:

1) ако у највећој могућој мери не води рачуна о сопственој безбедности и здрављу на раду, као и безбедности и здрављу других лица на која утичу његови активности или пропусти на радном месту у складу са обуком за безбедан и здрав рад и упутствима за безбедан и здрав рад, не примењује прописане мере за безбедан и здрав рад, ненаменски користи средства за рад и хемијске материје, не користи личну заштитну опрему и да са њима пажљиво рукује, ако самовољно искључује, мења или уклања безбедносне уређаје на средствима за рад (члан 40);

2) ако, у складу са својим сазнањима, одмах не обавести послодавца, односно непосредног руководиоца о неправилностима, недостацима, штетностима, опасностима или другој појави која би на радном месту могла да угрози његову безбедност и здравље или безбедност и здравље других запослених (члан 41. став 1).

XV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Подзаконски акти

Члан 100.

Подзаконски акти предвиђени овим законом биће донети у року од 18 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Подзаконски акти који су донети на основу Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 91/15 и 113/17 – др. закон) настављају да се примењују до доношења подзаконских аката из става 1. овог члана, ако нису у супротности са овим законом.

Примена подзаконских прописа

Члан 101.

До доношења прописа о превентивним мерама за безбедност и здравље на раду, ако нису у супротности са овим законом, примењиваће се мере заштите на раду (правила) садржана у следећим прописима:

1) Правилник о посебним мерама заштите на раду на преради неметалних минерала ("Службени гласник СРС", број 2/83);

2) Правилник о посебним мерама заштите на раду у железничком саобраћају ("Службени гласник СРС", број 19/85);

4) Правилник о посебним мерама заштите на раду у црној металургији ("Службени гласник СРС", број 25/87);

6) Правилник о посебним мерама заштите на раду у шумарству ("Службени гласник СРС", број 33/88);

7) Правилник о посебним мерама заштите на раду при механичкој преради и обради дрвета и сличних материјала ("Службени гласник СРС", број 51/88);

8) Правилник о општим мерама заштите на раду од опасног дејства електричне струје у објектима намењеним за рад, радним просторијама и на радилиштима ("Службени гласник СРС", број 21/89);

9) Правилник о заштити на раду при извођењу грађевинских радова ("Службени гласник СРС", број 53/97).

Члан 102.

До доношења прописа о општим и посебним мерама безбедности и здравља на раду, уколико нису у супротности са овим законом, примењиваће се мере заштите на раду (правила), садржана у следећим прописима:

- 1) Правилник о хигијенским и техничким заштитним мерама при ронилачким радовима ("Службени лист ФНРЈ", број 36/58);
- 2) Правилник о хигијенско-техничким заштитним мерама при лучко-транспортном раду ("Службени лист ФНРЈ", број 14/64);
- 3) Правилник о заштити на раду при одржавању моторних возила и превозу моторним возилима ("Службени лист СФРЈ", број 55/65);
- 4) Правилник о заштити на раду при утовару терета у теретна моторна возила и истовару терета из таквих возила ("Службени лист СФРЈ", број 17/66);
- 5) Правилник о заштити на раду и о техничким мерама за развијаче ацетилена и ацетиленске станице ("Службени лист СФРЈ", бр. 6/67, 29/67, 27/69, 52/90 и 6/92);
- 6) Правилник о заштити на раду у пољопривреди ("Службени лист СФРЈ", број 34/68);
- 7) Правилник о заштити на раду при изради експлозива и барута и манипулисању експлозивима и барутима ("Службени лист СФРЈ", број 55/69);
- 8) Правилник о посебним мерама и нормативима заштите на раду при преради и обради коже, крзна и отпадака коже ("Службени лист СФРЈ", број 47/70).

Ослобађање полагања стручног испита инспектора рада

Члан 103.

Инспектор рада дужан је да положи стручни испит за обављање послова безбедности и здравља на раду у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Инспектор рада који на дан ступања на снагу овог закона има најмање пет година радног искуства није дужан да има полажен испит за обављање послова безбедности и здравља на раду.

Стручни испит и лиценца

Члан 104.

Стручни испит за обављање послова за безбедност и здравље на раду и послова одговорног лица и стручни испит за обављање послова координатора за безбедност и здравље на раду у фази израде пројекта и координатора за безбедност и здравље на раду у фази извођења радова положен пре ступања закона на снагу, остаје да важи.

Физичко лице које први пут подноси захтев за издавање одговарајуће лиценце у складу са овим законом није дужно да достави доказ о континуираној едукацији, односно други одговарајући доказ.

Лице које је обављало послове безбедности и здравља на раду најмање пет година пре ступања на снагу овог закона, а које не испуњава услове утврђене у чл. 45. и 46. овог закона, може да настави да обавља те послове.

Лице које је обављало послове безбедности и здравља на раду мање од пет година пре ступања на снагу овог закона, а које не испуњава услове утврђене у чл. 45. и 46. овог закона, може да настави да обавља те послове до испуњења услова утврђених овим законом, а најдуже пет година, осим лица којем је до испуњења услова за престанак радног односа са правом на старосну пензију преостало највише пет година.

Лице које је запослено у правном лицу или код предузетника са лиценцом из члана 55. тачка 1) Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 91/15 и 113/17 – др. закон) пре ступања на снагу овог закона, а које не испуњава услове утврђене у члану 45. овог закона, може да настави да обавља те послове до испуњења услова утврђених овим законом, а најдуже пет година, осим лица којем је до испуњења услова за престанак радног односа са правом на старосну пензију преостало највише пет година.

Лиценце издате, правним лицима и предузетницима за обављање послова у области безбедности и здравља на раду, по одредбама Закона о изменама и допунама Закона о

безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 91/15), важе до истека рока на који су издате.

Правна лица и предузетници којима су издате лиценце из члана 55. тачка 1) Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 91/15 и 113/17 – др. закон), ускладиће своје пословање са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Одговорна лица за обављање послова прегледа и провере опреме за рад и испитивања услова радне околине којима је лиценца издата пре пет и више година дужни су да захтев за обнављање лиценце у складу са овим законом поднесу без одлагања, а најкасније у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона, а одговорна лица за обављање послова прегледа и провере опреме за рад и испитивања услова радне околине код којих од издавања лиценце није протекло пет година дужни су да захтев за обнављање лиценце у складу са овим законом поднесу најкасније 60 дана пре него што се напуни пет година од дана издавања лиценце.

Послодавци су дужни да организују своје пословање у складу са овим законом у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Престанак важења прописа

Члан 105.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 91/15 и 113/17 – др. закон) и одредбе члана 5. и члана 6. став 1. Уредбе о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Службени гласник РС”, бр. 14/09, 95/10 и 98/18).

Ступање закона на снагу

Члан 106.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.